

Sygn. akt IV U 585/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2023 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Danuta Domańska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Emilia Witkowska-Marciniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 grudnia 2023 roku w Toruniu

sprawy **Z. W. (1)**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania Z. W. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 26 maja 2023 roku znak: (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu Z. W. (1) prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 01 maja 2023 roku;

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sędzia Danuta Domańska

Sygn. akt IV U 585/23

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 26 maja 2023 r. znak: (...) ZUS Oddział w T., działając na podstawie art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych z dnia 19 grudnia 2008r. (Dz. U. z 2008r. nr 237 poz. 1656) oraz art. 32 – 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 504) odmówił ubezpieczonemu **Z. W. (1)** przyznania rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że Sąd wyrokiem z dnia 26 listopada 2019 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego dotyczące przyznania emerytury wcześniejszej w ramach prac w szczególnych warunkach. Organ rentowy nie otrzymał nowych dokumentów, wobec czego wnioski o rekompensatę załatwia się decyzją odmowną.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony Z. W. (1), reprezentowany przez adwokata, wniósł o jej zmianę poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do rekompensaty począwszy od dnia złożenia wniosku wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

W uzasadnieniu swojego stanowiska ubezpieczony wskazał m. in., że był zatrudniony

w (...) Zakładach (...) w okresach od

6 lipca 1977 r. do 22 października 1979 r., od 2 listopada 1981 r. do 30 kwietnia 1994 r. oraz od 1 maja 1994 r. do 31 lipca 2002 r. Wykonywał pracę w charakterze maszynisty żurawia samojezdnego, operatora dźwigu samochodowego i operatora dźwigu samojezdnego. Pracował od poniedziałku do soboty w wymiarze 8 – 10 godzin dziennie. Często musiał także pozostawać w pracy w godzinach nadliczbowych. Ubezpieczony wykonywał swoje obowiązki w zakładach produkujących i używających do produkcji składników chemii nieorganicznej, tj. siarki, sody, kwasów, siarczanów i innych. Zdaniem ubezpieczonego prace te można zaliczyć do:

- prac wskazanych w załączniku A, Dział IV (chemia) w punktach 3, 4, 10, 35, 40;
- prac wskazanych w załączniku A, Dział V (budownictwo) w punktach 1, 3;
- prac wskazanych w załączniku A, Dział VIII (transport) w punkcie 2.

W dalszej kolejności Z. W. (1) przyznał, że Sąd Okręgowy w Toruniu oddalił jego odwołanie w sprawie o emeryturę pomostową (sygn. akt IV U 1104/19). Było to jednak spowodowane tym, że ubezpieczony w dniu składania wniosku o świadczenie pozostawał w stosunku pracy. Organ rentowy przyznał w tej sprawie, że ubezpieczony wykazał staż ogólny w wymiarze 41 lat, 7 miesięcy i 9 dni, w tym 20 lat, 6 miesięcy i 28 dni pracy w warunkach szczególnych, nie wskazał jednak precyzyjnie, z czego wynikają powyższe ustalenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. ZUS wskazał, iż ubezpieczony nie wykazał w sposób prawidłowy, że legitymuje się 15 latami pracy w szczególnych warunkach.

Na rozprawie w dniu 15 listopada 2023 r. pełnomocnik ubezpieczonego wniósł o przyznanie prawa do rekompensaty od 1 maja 2023 r. oraz o uznanie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Wskazał też, że nie wnosi o zaliczenie okresu pracy ubezpieczonego na stanowisku mechanika w (...) (...) do pracy w szczególnych warunkach.

Sąd ustalił, co następuje:

Z. W. (1) (ur. (...)) w okresie **od 6 lipca 1977 r. do 31 sierpnia 2002 r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Zakładach (...) w T..**

Początkowo - od dnia 6 lipca 1977r. ubezpieczony został zatrudniony na stanowisku mechanika samochodowego. Pracował w Wydziale Transportu do dnia 22 października 1979r.

W okresie od 23 października 1979 r. do 19 października 1981 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową.

W dniu 30 marca 1980 r. uzyskał uprawnienie klasy

III do obsługi ciężkich maszyn budowlanych i drogowych, tj. żurawia samojezdnego kołowego po uzyskaniu prawa jazdy kategorii „C”. Wielkość maszyn określono do 10 ton.

Dowód: - świadectwo pracy z 28.10.2002r. z (...) (...) – k. 10 akt sądowych oraz k. 1 akt osobowych ubezpieczonego - k. 29 akt (w kopercie),

- umowa o pracę z dnia 6.07.1977r. - k.21 akt osobowych - k 29 akt (w kopercie),

- odpis książeczki potwierdzającej uprawnienie do obsługi żurawi samojezdnych- k. 44 – 45 akt sądowych,

- kserokopia książeczki wojskowej – k. 3 akt KPU,

- kserokopia kart wynagrodzeń - k. 5- 7 akt emerytalnych.

- przesłuchanie ubezpieczonego - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 15.11.2023 r. od 00:07:58 do 00:51:45.

Po powrocie do zakładu pracy ze służby wojskowej, z dniem **2 listopada 1981 r.** ubezpieczonemu powierzono stanowisko: maszynista żurawia samojezdnego kołowego – kontroler weryfikator. Taki angaż posiadał do dnia **31 stycznia 1985r.** Ubezpieczony Pracował w Wydziale Transportu. Żuraw stanowił urządzenie dźwigowe na podwoziu samojezdnym i był wykorzystywany do prac przeładunkowych i montażowych. Składał się z wciągarek i wychylnego wysięgnika osadzonego na obrotowym pomoście (kolumnie), co zapewniało podnoszenie i opuszczanie ciężaru oraz jego przemieszczanie przez obrót pomostu i zmianę wysięgu. Maszyna mogła pracować w dwóch trybach, tj. transportowym i dźwigowym. Urządzenie posiadała jednoosobową kabinę. Ubezpieczony codziennie otrzymywał od dyspozytora kartę pracy oraz był kierowany do kierownika produkcji, w celu odebrania szczegółowych poleceń co do prac, które ma danego dnia wykonać. **Ubezpieczony faktycznie obsługiwał żuraw samojezdny**, za pomocą którego dokonywał załadunku i rozładunku produktów końcowych w wydziale produkcyjnym (siarczany pakowane w duże worki o wadze około 1 tony) oraz materiałów przywożonych na teren zakładu pracy transportem kolejowym (rury, blachy, zbiorniki). Ponadto jako maszynista żurawia pracował przy montażu i demontażu znajdujących się na terenie zakładu pracy konstrukcji (rurociągów, zbiorników z kwasem), a także uczestniczył w pracach konserwacyjnych i usuwaniu awarii (wymiana pomp, silników, rurociągów kwasowych i kanalizacyjnych). Zaczepianiem ciężarów na żuraw zajmowali się inni pracownicy.

Do obowiązków ubezpieczonego należała również wrywkowa kontrola techniczna samochodów osobowych, ciężarowych, dostawczych. Ubezpieczony sprawdzał, czy pojazd jest sprawny pod względem świateł, hamulców, ogumienia. Czynności te wykonywał 1 - 2 razy w tygodniu w godzinach porannych. Jednorazowo zajmowały około pół godziny.

W razie stwierdzenia nieprawidłowości informował o tym kierownictwo. Raz w tygodniu, w ramach pracy w godzinach nadliczbowych, ubezpieczony zajmował się też weryfikowaniem kart drogowych pojazdów.

Sporadycznie, gdy zaistniała konieczność wyjechania poza teren zakładu pracy do ujęcia wody, ubezpieczony obsługiwał dźwig samochodowy o udźwigu do 4 ton. Zdarzało się również, że ubezpieczony – w zastępstwie za nieobecnych pracowników – kierowany był do obsługi samochodów ciężarowych typu (...) i K..

Dowód: - umowa o pracę z dnia 2.11.1981r. - k. 103 akt osobowych - k. 29 akt (w kopercie),

- angaż z 1.10.1982r. - k. 91 akt osobowych - k. 29 akt (w kopercie),

- zeznania świadka R. T. - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 15.11.2023 r. od 00:54:03 do 01:21:52,

- zeznania świadka M. G. - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 20.12.2023r. - od 00:04:40 do 00:38:16.

- przesłuchanie ubezpieczonego - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 15.11.2023 r. od 00:07:58 do 00:51:45.

Od 1 lutego 1985 r. ubezpieczony otrzymał angaż na stanowisku operatora dźwigu samochodowego. Pomimo zmiany nazwy stanowiska pracy nadal zajmował się obsługą żurawia samojezdnego.

Od 1 maja 1994 r. ubezpieczony pracował na stanowisku: ślusarz operator dźwigu samojezdnego. Zakres podstawowych obowiązków ubezpieczonego nie uległ zmianie. Nadal obsługiwał żuraw samojezdny L.- aż do dnia rozwiązania stosunku pracy. Oprócz tego, w razie awarii pojazdu, brał udział w jego naprawie (pomagał zlokalizować usterkę, pomagał mechanikom w pracach naprawczych). W związku z poszerzeniem zakresu obowiązków – o konserwację i drobne naprawy żurawia oraz udział w normalnych działaniach grupy dźwigu – z dniem 1 lipca 2000 r. przyznano ubezpieczonemu wyższe wynagrodzenie zasadnicze.

W całym okresie zatrudnienia ubezpieczony co do zasady pracował od poniedziałku do piątku w godzinach od 6:00 do 14:00. Oprócz tego pracował również w niektóre soboty oraz w godzinach nadliczbowych. Pełnił też dyżury – w weekendy, popołudnia i w nocy.

W tym czasie znajdował się pod telefonem i w razie awarii musiał stawić się w zakładzie pracy. W zakładzie pracy kilka razy w roku odbywały się przestoje technologiczne. W ich trakcie ubezpieczony obsługiwał żurawia, za pomocą którego wykonywał prace przy demontażu i montażu konstrukcji.

W okresie od 1 sierpnia 2002 r. do 31 sierpnia 2002 r. ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego.

Dowód: - angaż z dnia 20.02.1985r. - k. 91 akt osobowych - k. 29 akt (w kopercie),

- angaż z dnia 09.05.1994r. - k. 59 akt osobowych - k. 29 akt (w kopercie),

- kserokopia kart wynagrodzeń – k. od 8 do 29 akt ZUS emerytalnych,

- zaświadczenia lekarskie z dnia 15.04.1999r., 12.05.2000r. i 10.04.2002r. - k. 41, 37 i 23 akt osobowych - k. 29 akt (w kopercie),

- świadectwo pracy z dnia 28.10.2002r. - k. 1 akt osobowych - k. 29 akt (w kopercie).

- zeznania świadka R. T. - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 15.11.2023 r. od 00:54:03 do 01:21:52,

- zeznania świadka M. G. - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 20.12.2023r. - od 00:04:40 do 00:38:16.

- przesłuchanie ubezpieczonego - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 15.11.2023 r. od 00:07:58 do 00:51:45.

W dniu 10.06.2000r. Kierownik Oddziału Mechanicznego (...) złożył wniosek do Dyrekcji (...) (...) o przeszerogowanie Z. W. (1) - operatora żurawia kołowego L.na wyższą stawkę wynagrodzenia. W uzasadnieniu wniosku podał, że Z. W. (1) jest zatrudniony w zakładzie 23 lata, w tym 18 lat na stanowisku operatora żurawia, z obowiązków służbowych wywiązuje się nienagannie, jest obciążany, jako operator żurawia, częstymi dyżurami, poza tym jego zakres obowiązków zostanie rozszerzony o konserwację i drobne naprawy żurawia oraz udział w normalnych działaniach grupy dźwigowej. Powyższy wniosek uzyskał akceptację Dyrektora ds. Produkcyjno - (...).

Dowód: - wniosek z dnia 10.06.2000r. - k. 35 akt osobowych - k. 29 akt (w kopercie).

Pracodawca wystawił Z. W. (1) świadectwo pracy z dnia

28 października 2002 r., w którym zaświadczył, że ubezpieczony (z wyłączeniem okresów nieskładkowych) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace mechanika samochodowego (wykaz A, Dział IV, poz. 39, pkt 9), maszynisty żurawii samojezdnych (wykaz A, Dział V, poz. 1 B, pkt 1) oraz ślusarza operatora dźwigu samojezdnego (wykaz A, Dział V, poz. 3 B, pkt 1) wymienione w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. nr 8 poz. 43).

Dowód: - świadectwo pracy – k. 10 akt sądowych oraz k. 1 akt osobowych - k. 29 akt (w kopercie).

Razem z ubezpieczonym w (...) Zakładach (...) w T. zatrudnieni byli:

- R. T., w okresie od 1965 r. do 2002 r. ślusarz w Wydziale Głównego Mechanika, nie pracował w jednym dziale z ubezpieczonym, wykonywał naprawy dźwigu;
- M. G. -w okresie od 19.08.1978r. do 31.10.1987r. jako operator aparatury produktów nieorganicznych i od 01.11.1987r. do 30.04.1994r. jako operator dźwigu w Wydziale Transportu.

Dowód: - zeznania świadka R. T. - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 15.11.2023 r. od 00:54:03 do 01:21:52,

- zeznania świadka M. G. - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 20.12.2023r. - od 00:04:40 do 00:38:16.

M. G., pracując jako operator dźwigu, wykonywał taką samą pracę, co ubezpieczony. W zakładzie były dwa dźwigi samojezdne, które obsługiwali: ubezpieczony - dźwig L.o udźwigu do 10 ton i M. G. - dźwig P.o udźwigu do 16 ton, oraz samochód S.. Pracowali na jednej zmianie oraz po południu, w niedziele i święta - według potrzeb. Otrzymywali dodatek pieniężny za pracę w szczególnych warunkach, mleko i posiłki regeneracyjne.

Dowód: -zeznania świadka M. G. - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 20.12.2023r. - od 00:04:40 do 00:38:16.

M. G. posiada świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, z którego wynika, że wykonywał pracę: aparatowego produktów nieorganicznych od 19.08.1978r. do 31.10.1987r. oraz operatora dźwigu - od 01.11.1987r. do 30.04.1994r. wymienioną w wykazie A, dział IV poz. 3 pkt. 1 oraz w wykazie A, dział V poz. 3b pkt. 1 zał. nr. 1 do zarządzenia przemysłu chemicznego i lekkiego.

Dowód: - świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach okazane przez M. G. na rozprawie w dniu 20 grudnia 2023r. - protokół elektroniczny rozprawy od 00:24:51 do 00:27:06.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony posiadał 21 lat, 4 miesiące i 4 dni okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 16 dni okresów nieskładkowych.

Dowód: - decyzja ustalająca kapitał początkowy z dnia 23.11.2004 r. – k. 14 akt KPU.

W dniu 29 maja 2019 r. ubezpieczony wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

Decyzją z dnia 14 czerwca 2019 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że odmówił przyznania emerytury na podstawie art. 4 w związku z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ ubezpieczony na dzień 1 stycznia 2009 r. nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego co najmniej 15 lat (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych) oraz nie udowodnił rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą. Organ rentowy nie uwzględnił do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresów pracy od 6 lipca 1977 r. do 22 października 1979 r., od 2 listopada 1981 r. do 30 kwietnia 1994 r. oraz od 1 maja 1994 r. do 31 lipca 2002 r., ponieważ pracodawca nie potwierdza, że w tym okresie ubezpieczony wykonywał prace wymienione w załączniku nr 1 lub 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Organ rentowy uznał w decyzji, że ubezpieczony wykazał łącznie 41 lat, 7 miesięcy i 9 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 20 lat, 6 miesięcy i 28 dni stażu w szczególnych warunkach zgodnie z art. 4.

Ubezpieczony złożył odwołanie od powyższej decyzji. Wyrokiem z dnia 26 listopada 2019 r. (IV U 1104/19) Sąd Okręgowy w Toruniu oddalił odwołanie ubezpieczonego.

W uzasadnieniu wskazał m. in. „warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i art. 49 ustawy, jest więc legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze

(w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie, nie kontynuuje pracy

w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy, brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub

w szczególnym charakterze dziś nie może być tak kwalifikowany. Taka sytuacja zachodzi

w niniejszej sprawie, bowiem z załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych wynika, iż pracą o szczególnym charakterze jest wyłącznie praca operatorów żurawi wieżowych, do obsługi których są wymagane uprawnienia kategorii „IŻ”. Ubezpieczony takich nie posiada. Niespełniona po stronie ubezpieczonego jest również przesłanka warunkująca nabycie prawa do emerytury pomostowej, opisana tak w art. 4, jak i art. 49 ustawy, tj. warunek rozwiązania stosunku pracy. Z. W. (1) nadal pozostaje w zatrudnieniu.”

Dowód: - wniosek emerytalny – k. 1 akt ZUS p. I,

- decyzja ZUS z dnia 14.06.2019r. – k. 36 akt ZUS p. I,

- wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu z uzasadnieniem – k. 41 – 44 akt IV U 1104/19.

W dniu 14 kwietnia 2023 r. ubezpieczony wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury wraz z prawem do rekompensaty.

Decyzją z dnia 26 maja 2023 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury począwszy od 1 maja 2023 r. - na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wysokość świadczenia wyniosła 4 546,69 zł.

Drugą decyzją z 26 maja 2023 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do rekompensaty. Organ rentowy wskazał, że Sąd wyrokiem z dnia 26 listopada 2019 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego dotyczące przyznania emerytury wcześniejszej w ramach prac w szczególnych warunkach. Organ rentowy nie otrzymał nowych dokumentów, wobec czego wnioski o rekompensatę załatwia się decyzją odmowną.

Dowód: - wniosek emerytalny – k. 1 akt ZUS p. II,

decyzja emerytalna ZUS – k. 10v akt ZUS p. II,

zaskarżona decyzja ZUS – k. 10 akt ZUS p. II.

Sąd zważył, co następuje:

Powyższe ustalenia faktyczne zostały poczynione na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sądowych, w tym w aktach osobowych ubezpieczonego z (...) (...) w T., oraz w aktach prowadzonych przez organ rentowy, w aktach Sądu Okręgowego w Toruniu sygn. akt IVU 1104/19, a także na podstawie dowodu z przesłuchania świadków: R. T. i M. G. oraz przesłuchania samego ubezpieczonego.

Sąd dał wiarę dowodom z dokumentów, gdyż były jasne, pełne, rzetelne, a nadto żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności ani ich mocy dowodowej, dlatego nie budziły one również wątpliwości Sądu (za wyjątkiem wpisu w świadectwie pracy ubezpieczonego z (...) (...) z dnia 28.10.2002r., iż ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach w charakterze mechanika. Sam ubezpieczony w toku postępowania przed Sądem wskazał, iż nie była to praca w szczególnych warunkach i nie domaga się jej zaliczenia przez Sąd do takiego zatrudnienia).

Ubezpieczony nie dysponował świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach za sporny okres zatrudnienia. Okoliczność ta miała jednak charakter drugorzędny. W niniejszym postępowaniu Sąd samodzielnie dokonywał ustaleń w zakresie, czy prace rzeczywiście wykonywane przez ubezpieczonego można było kwalifikować jako prace w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm., zwanego dalej również „rozporządzeniem”).

Sąd przyznał walor wiarygodności zeznaniom świadków, ponieważ były jasne, logiczne i szczerze, a nadto korespondowały wzajemnie ze sobą, jak i z pozostałym zebraniem w sprawie materiałem dowodowym. Świadkowie pracowali z ubezpieczonym

w zakładzie (...), ich okresy zatrudnienia pokrywały się ze sobą, wobec czego mieli niekwestionowaną wiedzę co do organizacji pracy i funkcjonowania powyższego zakładu w spornym okresie, a przede wszystkim co do czynności wykonywanych przez ubezpieczonego i ich charakteru. Świadkowie potwierdzili, że ubezpieczony początkowo był zatrudniony w charakterze mechanika samochodowego. Następnie, po odbyciu zasadniczej służby wojskowej rozpoczął pracę jako maszynista żurawia samojezdnego kołowego L.. Ubezpieczony dokonywał załadunku i rozładunku produktów końcowych w wydziale produkcyjnym oraz materiałów przywożonych na teren zakładu pracy. Pracował też przy montażu i demontażu znajdujących się na terenie zakładu pracy konstrukcji oraz uczestniczył w pracach konserwacyjnych i usuwaniu awarii. Jego czynności ograniczały się przy tym do obsługi żurawia, zaczepianiem ciężarów na żuraw zajmowali się inni pracownicy. Świadkowie wskazali, że obsługa żurawia należała do podstawowych obowiązków ubezpieczonego przez cały dalszy okres zatrudnienia.

Szczególnie istotne w niniejszej sprawie były zeznania świadka M. G., który jako operator drugiego dźwigu P. wykonywał tożsamą pracę, co ubezpieczony, pracował w takich samych warunkach, na jednej zmianie, otrzymał świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Jest on więc naocznym świadkiem warunków pracy i zakresu czynności ubezpieczonego.

Znaczącym dokumentem w sprawie jest też wniosek Kierownika Oddziału Mechanicznego z dnia 10.06.2000r. (zacytowany w części ustalającej uzasadnienia Sądu). Został on sporządzony w trakcie bieżącego zatrudnienia ubezpieczonego, na potrzeby podwyższenia wynagrodzenia. Z wniosku wynika, iż Z. W. (1) faktycznie wykonywał pracę operatora żurawia kołowego L. przez 18 lat, co znajduje potwierdzenie w zeznaniach świadków i ubezpieczonego.

Sąd przyznał również walor wiarygodności przesłuchaniu ubezpieczonego, ponieważ jego zeznania były stanowcze, logiczne i spójne, jak również korespondowały z pozostałym zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, w szczególności z zeznaniami świadków. Ubezpieczony twierdził, iż od dnia 2 listopada 1981r. do dnia 31 lipca 2002r. obsługiwał dźwig samojezdny P., mimo posiadania różnych angaży. Ubezpieczony sprecyzował, że od 1 lutego 1985 r. zajmował stanowisko operatora dźwigu samochodowego, jednak w rzeczywistości nadal zajmował się obsługą żurawia samojezdnego. Z kolei od 1 maja 1994 r. pracował na stanowisku: ślusarz operator dźwigu samojezdnego. Zakres jego podstawowych obowiązków nadal nie uległ zmianie. Obsługiwał żuraw samojezdny. Oprócz tego, w razie awarii pojazdu, brał udział w jego naprawie (pomagał zlokalizować usterkę, pomagał mechanikom w pracach naprawczych). W świetle materiału dowodowego nie ma podstaw, aby odmówić zeznaniom ubezpieczonego waloru wiarygodności.

Uwadze Sądu nie uszło, że świadkowie i ubezpieczony zeznali, że w oprócz podstawowych obowiązków ubezpieczony zajmował się również dodatkowymi czynnościami: wyrywkową kontrolą techniczną i weryfikowaniem kart drogowych pojazdów znajdujących się w bazie samochodowej zakładu pracy, obsługą dźwigu samochodowego o udźwigu do 4 ton, kierowaniem samochodami ciężarowymi oraz naprawą żurawia. Były to jednak czynności wykonywane sporadycznie. Ubezpieczony wyjaśnił, że kontrolę pojazdów wykonywał 1 - 2 razy w tygodniu w godzinach porannych, przy czym jednorazowo zajmowało to około pół godziny. Weryfikowaniem kart drogowych pojazdów zajmował się również raz w tygodniu i to w ramach pracy w godzinach nadliczbowych. Prace te nie wpływały zatem na obowiązki wykonywane w podstawowym czasie pracy. Obsługa dźwigu samochodowego o udźwigu do 4 ton miała miejsce wyłącznie jeśli zaszła potrzeba wyjechania poza teren zakładu pracy – do ujęcia wody. Prace przy naprawie żurawia ubezpieczony wykonywał wyłącznie w razie awarii urządzenia. Natomiast samochody ciężarowe ubezpieczony prowadził tylko w razie konieczności zastąpienia nieobecnych pracowników. Co przy tym istotne prace kierowców samochodów ciężarowych

o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony i autobusów o liczbie miejsc powyżej 15 należą do prac wykonywanych w szczególnych warunkach. Zostały wymienione w wykazie A, dział VIII, poz. 2 rozporządzenia.

We wniosku Kierownika Oddziału Mechanicznego z dnia 10.06.2000r. nie wskazano, by ubezpieczony przez 18 lat zatrudnienia wykonywał inne obowiązki, niż operator żurawia. Wręcz przeciwnie, podkreślono dużą ilość pracy, którą

ubezpieczony wykonuje jako operator żurawia. Gdyby dodatkowe czynności wykonywane przez ubezpieczonego były liczne bądź zajmowały znaczną ilość czasu, to z pewnością zostałyby to wskazane.

Sąd zwrócił również uwagę, że świadek R. T. i M. G., a także ubezpieczony byli przesłuchiwani w toku postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym w Toruniu z odwołania Z. W. (1) od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania prawa do emerytury pomostowej (IV U 1104/19). Na rozprawie w dniu 26 listopada 2019 r. – podobnie jak obecnie - zeznali, że ubezpieczony w trakcie zatrudnienia w (...) pracował jako operator żurawia. W ocenie Sądu rozpatrującego przedmiotową sprawę, fakt, że zeznania świadków i ubezpieczonego są zbieżne z zeznaniami złożonymi po upływie ponad 4 lat tym bardziej pozwala na przyjęcie, że odpowiadają one rzeczywistości.

Odwołanie ubezpieczonego okazało się zasadne, w sposób skutkujący zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2023 roku, poz. 164 ze zm.; dalej jako „ustawa”) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Zgodnie z ust. 2 rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Bezspornie ubezpieczony jest uprawniony do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2023 roku poz. 1251 ze zm.). Nie korzystał z prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła uprawnień ubezpieczonego do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Przepis art. 21 ustawy określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, czyli – zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy – do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu, który legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chodzi w tym przypadku o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c tej ustawy (art. 21 ust. 1 ustawy).

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 roku – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;
- niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej;
- legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do wcześniejszej emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła zatem ostatecznie posiadania przez ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 2009 roku wymaganego 15 – letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Istota sporu w niniejszym postępowaniu koncentrowała się wokół ustalenia, czy praca świadczona przez ubezpieczonego w okresie od 2 listopada 1981 r. do 31 sierpnia 2002 r. w zakładzie (...) była pracą w szczególnych warunkach, a w konsekwencji czy ubezpieczony spełnił ostatnią przesłankę do przyznania prawa do rekompensaty.

Według § 1 ust. 1 rozporządzenia stosuje się je do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4 – 15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej „wykazami”. Właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych mieli ustalić w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których były wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B (§ 1 ust. 2 rozporządzenia).

Stosownie zarazem do § 2 ust. 1 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji,

w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2 rozporządzenia). Przy ustalaniu okresów pracy, o których mowa w § 2, uwzględnia się również okresy takiej pracy (służby), wykonywanej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia (§ 19 ust. 1 rozporządzenia). Ponadto, prace dotychczas zaliczone do I kategorii zatrudnienia w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1979 r. Nr 13, poz. 86 i z 1981 r. Nr 32, poz. 186) uważa się za prace wykonywane w szczególnych warunkach, o których mowa w § 4 (§ 19 ust. 2 rozporządzenia).

Wypada w tym miejscu podkreślić, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNAP 2008/21-22/325; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNAP 2008/21-22/329; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNAP 2009/5-6/75, z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152 i z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638).

Decydujące znaczenie – w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych – ma możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w rozporządzeniu oraz w załącznikach do niego, co wyraźnie zostało podkreślone w § 1 ust. 1 rozporządzenia. Zatem nawet wykonywanie pewnych czynności w trudnych dla organizmu warunkach, jeżeli nie można ich zakwalifikować pod jedną z pozycji z wykazu, uniemożliwia traktowania takiego zatrudnienia jako mającego znaczenie z punktu widzenia prawa do emerytury, o jakim mowa w art. 184 (w zw. z art. 32 ustawy) (por. wyrok Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2010 r., sygn. akt II UK 21/10, Lex nr 619638; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 6 sierpnia 2013 r., III AUa 1757/12, Lex nr 1363266). Praca w warunkach szkodliwych nie jest bowiem tożsama z pracą w szczególnych warunkach (zob. wyrok SA w Białymstoku z 1 lutego 2018 r., III AUa 608/17, Legalis nr 1717339). Za prace w szczególnych warunkach nie uważa się nadto prac wykonywanych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk

wymienionych w wykazach A i B (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2004 r., I UK 15/04, OSNAP 2005/11/161 oraz z dnia 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNAP 2006/19-20/306).

Nie wlicza się zarazem do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracy, którą pracownik tylko częściowo wykonywał w sposób opisany w załącznikach do rozporządzenia, a równocześnie – w ramach dobowej miary czasu pracy – świadczył prace nie oddziałujące szkodliwie na jego organizm. Tak zatrudniony pracownik nie spełniał bowiem koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jaki stanowi stałe wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07, OSNAP 2009/21-22/290; z dnia

12 lipca 2011 r., II UK 2/11, LEX nr 989128). W przypadku więc jednoczesnego wykonywania prac wymienionych w rozporządzeniu z niewymienionymi, nawet gdy stosunek tych prac jest nieproporcjonalnie wysoki na rzecz tych pierwszych, przekreśla to możliwość uznania za pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, jako nie wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 25 września 2013 r., III AUa 106/13, LEX nr 1381334).

Biorąc powyższe pod uwagę należy wskazać, że w załączniku nr 1 do rozporządzenia, stanowiącym wykaz A, w dziale V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”, pod pozycją 3 zostały wymienione „prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych”. Z kolei w Dziale VIII „Prace w transporcie i łączności”, pod pozycją 2 wymienione zostały prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów.

Stanowiska te zostały również wskazane w zarządzeniu nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz.Urz.MG Nr 4, poz. 7) w załączniku nr 1, stanowiącym wykaz A, w dziale V pod pozycją 3B pkt 1 „maszynista żurawia samojezdnych kołowych i gąsienicowych”, a także w Dziale VIII pod pozycją 2 pkt 1 „kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony”.

Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie w ocenie Sądu wykazał w sposób nie budzący wątpliwości, że ubezpieczony w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę maszynisty żurawia samojezdnego kołowego w okresie od 2 listopada 1981 r. do 31 lipca 2002 r. (20 lat, 8 miesięcy i 30 dni). Okoliczności te zostały w sposób spójny przedstawione przez ubezpieczonego i przesłuchanych w sprawie świadków. Nic nie wskazywało na to, aby w powyższym zakresie wymienione dowody były niemiarodajne, nieprawdziwe. Znajdują one ponadto odzwierciedlenie w przedłożonej dokumentacji.

Dodatkowo wskazać trzeba, że nie wlicza się do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracy, którą pracownik tylko częściowo wykonywał w sposób opisany w załącznikach do rozporządzenia, a równocześnie – w ramach dobowej miary czasu pracy – świadczył prace nie oddziałujące szkodliwie na jego organizm. Tak zatrudniony pracownik nie spełniał bowiem koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jaki stanowi stałe wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07, OSNAP 2009/21-22/290; z dnia 12 lipca 2011 r., II UK 2/11, LEX nr 989128). W przypadku więc jednoczesnego wykonywania prac wymienionych w rozporządzeniu z niewymienionymi, nawet gdy stosunek tych prac jest nieproporcjonalnie wysoki na rzecz tych pierwszych, przekreśla to możliwość uznania za pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, jako nie wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 25 września 2013 r., III AUa 106/13, LEX nr 1381334).

Reguła ta podlega natomiast pewnym ograniczeniom. Pierwszy wyjątek dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX Nr 375653; dnia 5.05.2009 r., I UK 4/09, LEX Nr 509022; z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08 oraz z dnia 15 listopada 2017 r., II UK 550/16, Legalis nr 1715417). Drugie odstępstwo odnosi się do przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarządzających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008, I UK 210/07, OSNAP 2009/5-6/75; z dnia 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08, LEX nr 1001310 oraz z dnia 15 listopada 2017 r., II UK 550/16, Legalis nr 1715417; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 24 stycznia 2013 r., II AUa 1098/12, LEX nr 1280036).

Należy zarazem za trafne uznać założenie, że uwzględnienie okresów wykonywania pracy szkodliwej lub uciążliwej wymaganej do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym (a tym samym do przyznania prawa do rekompensaty), następuje po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale szkodliwego zatrudnienia, tyle że ocena prawna tych ustaleń powinna być racjonalna, bez stosowania „aptekarskiej” miary lub „stopera w rękę” (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 29 września 2021 r., II USKP 69/21 i z 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08, LEX). Istotne znaczenie mają okoliczności danej sprawy, dające odpowiedź na pytanie, czy w konkretnym przypadku można zakwalifikować ustalone czynności (wykonywane w warunkach nienarządzających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia) jako incydentalne, uboczne albo też stanowiące konieczny element całego zadania świadczonego w ramach pracy w szczególnych warunkach (czynności przygotowawcze, kończące, immanentnie związane z całym zadaniem, np. przygotowanie warsztatu pracy, materiałów, itp.), czy też jako czynności autonomiczne, niezależne od czynności mających charakter świadczonych w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r., II UK 233/11, OSNAP 2013/7-8/86).

W taki sposób należało postrzegać wykonywanie przez ubezpieczonego czynności dodatkowe. Czynności polegające na kontroli i weryfikowaniu pojazdów wykonywane były raz w tygodniu. Nadto nie zajmowały one dużo czasu w trakcie zmiany, miały charakter krótkotrwały i uboczny, a podstawowym obowiązkiem ubezpieczonego były czynności związane z obsługą żurawia samojezdnego kołowego. Podobnie czynności polegające na naprawie żurawia wykonywane były incydentalnie – w razie awarii urządzenia. Wreszcie, czynności polegające na kierowaniu samochodem ciężarowym ubezpieczony wykonywał w zastępstwie za nieobecnych pracowników. Dźwigiem samochodowym jeździł natomiast wyłącznie w razie potrzeby udania się do ujęcia wody poza teren zakładu pracy. Co więcej, czynności polegające na kierowaniu pojazdami ciężarowymi o masie całkowitej powyżej 3,5 tony również stanowią prace wykonywane w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu nawet jednak, gdyby uznać, że w okresie zatrudnienia na stanowisku maszynista żurawia samojezdnego kołowego – kontroler weryfikator od 2 listopada 1981 r. do 31 stycznia 1985 r. (3 lata, 2 miesiące i 30 dni) ubezpieczony poświęcał większą ilość czasu na czynności polegające na kontroli pojazdów, a tym samym nie wykonywał prac przy obsłudze żurawia w pełnym wymiarze czasu pracy, nie miałoby to wpływu na przedmiotowe rozstrzygnięcie. Przyjęcie, że ubezpieczony w pozostałym spornym okresie zatrudnienia w zakładzie (...), tj. od 1 lutego 1985 r. do 31 lipca 2002 r. (z pominięciem okresu urlopu bezpłatnego od 1 sierpnia do 31 sierpnia 2002 r. - 17 lat i 6 miesięcy) wykonywał pracę w szczególnych warunkach oznacza bowiem, że na dzień 31 grudnia 2008 r. legitymował się wymaganym okresem pracy w szczególnych warunkach.

Sąd miał na uwadze aktualne stanowisko prezentowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym przesłanką negatywną przyznania prawa do rekompensaty, o której mowa w art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej, jest możliwość nabycia prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2021 roku, I USKP 13/21, Legalis nr 2533698). Jednakże w realiach niniejszej sprawy ubezpieczony na dzień

31 grudnia 1998 roku nie spełnił wymogu posiadania 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, wobec tego nie sposób było uznać, iż ubezpieczony był uprawniony do emerytury wcześniejszej.

Wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 26 listopada 2019r. oddalający odwołanie od decyzji ZUS odmawiającej prawa ubezpieczonemu do emerytury pomostowej nie stanowi argumentu potwierdzającego, iż ubezpieczony nie pracował przez 15 lat w szczególnych warunkach. Oddalenie odwołania zostało spowodowane głównie tym, że ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy oraz to, że po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, poza tym Sąd uznał, że dotychczasowy okres pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach w chwili obecnej nie może być tak kwalifikowany - w świetle załączników do ustawy o emeryturach pomostowych.

Mając zatem na uwadze wszystkie powyższe rozważania, należało uznać, że ubezpieczony w przedmiotowym postępowaniu wykazał 20 lat, 8 miesięcy i 30 dni okresów pracy w warunkach szczególnych. Wobec faktu, że ubezpieczony spełnił także pozostałe przesłanki uprawniające go do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach, Sąd z mocy art. 477¹⁴ §2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał Z. W. (1) prawo do rekompensaty od dnia 1 maja 2023 roku (zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 26 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych - punkt I sentencji wyroku).

Mając na uwadze, że ustalenie faktycznych warunków pracy mogło zostać poczynione dopiero na etapie postępowania sądowego na podstawie dowodów, którymi organ rentowy nie dysponował (zeznania świadków, dokumenty w aktach osobowych), Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych w zw. z art. 118 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - punkt II wyroku.

Sąd nie orzekał o kosztach zastępstwa procesowego ubezpieczonego z powodu braku stosownego wniosku.

Sędzia Danuta Domańska